

apud Nos recordatio bonorum, quia fides hominis nescit cum morte deficere. Secreta nostra, quasi obvisceretur, occulit; jussa; quasi scriberet, per ordinem retinuit: sine avaritia serviens, & gratiam nostram summa cupiditate perquirens.

37 Quantum verò fides in his qui gratissimum Regalis presentiae ac favoris pondus sustinent, requiratur, idem (l), etiam Auctor alibi Cyprianum, sacrarum largitionum electum Comitem, laudans, his non minus elegantibus, & notatu dignis verbis edisserit: *Accessit meritis tuis cunctis laudibus pretiosior fides. Quam divina diligunt, mortalia venerantur. Nam inter mundi fluctuantes procellas, unde se humana fragilitas contineret, nostris actibus mentis firmitas non addeset? Haec inter socios amicitiam servat: haec dominis pura integritate famulatur: haec superne Majestati reverentiam pie credulitatis impendit. Et si beneficium tantae rei latius queras, incommutabilis Fidei est omne, quod bene vivitur. Meruisti hactenus, ut honorum fastigia crederemus, age nunc, ut tibi gratiae nostrae celsiora nihilominus conferamus.*

38 Maneat igitur ex praefatis, quòd cum nullus unquam fuerit, neque esse possit Princeps, qui sine Administris suum regat Imperium, ut & praeter supra dictos, bene etiam Albericus Gentilis (m), & Fredericus Marsalaer, de legatis agentes, observant. Neque his succensendum esse, si non minimam refectionis ejusdem Imperii partem suis humeris subeant (n), dum modo tales eos Cassiodorus, & reliqui Auctores praebat delineant, famulos non dominos praesent, illudque Virgilii (o) de Mæceate in simili Fortuna constituto, praeculis habeant,

Omnia cum possis tanto cum carus Amico, Te sentit nemo posse nocere tamen.
Et cum Plinio Juniore (p) judicent: *Pulchrum, & magna laude dignum, Amicitia Principis in hoc uti, quantumque gratia valeat, aliorum honoribus experiri.*

39 Neque item Principibus, quòd talibus Administris, veluti oculis, auribus, ac manibus, in Emblemate nostro figuratis, utantur, dummodò in eorum delectatione modum adhibeant, discantque ex eodem Plinio (q): *Præcipuum opus Principum esse Amicos parare; eosque, qui omni prorsus fastu, omni ambitu, omni tumore, ac superbia, omni denique vitio careant, in suarum curarum, ac solitudinum partem, ac levamentum admittant; improbos, & maxime, qui celata se se malitia insinuare conantur, à tanto munere arceant: sæpe enim in speciem sana & venusta membra intus saniam tegunt, luenque ac labem per universum corpus derivant.*

40 Ac sanè, quemadmodum ejusmodi Administrorum foelix solertia, nunc pars, nunc origo, & interdum cumulus publicæ salutis esse solet, ut Marsalaerus animadvertit (r), & pluribus exemplis Coningus (s), & Saavedra noster (t) ostendunt. Ita contra, socordia, nequitia, infelicitas, ea progignunt mala, ultra quæ malum nullum sit; & in subditorum detrimentum, imò & totius Regni interimentum tendere soleant. Sed quoniam hujus rei tractatio integra volumina exigit, & à multis (u), nostris hisce temporibus, plurimis libris donata, & illustrata conspicitur, hæc nunc nobis de ea, pro nostri Emblematis commentatione, tetigisse sufficiat.

41 Eam optimis, & non vulgatis verbis Ferdinandi Pulgarii (x) claudentes, qui de Regis nostri Henrici IV. animi dotibus ac moribus agens, ita ait: *E ciertamente se debe considerar, que como quier que no sea ageno de los hombres, tener oficion á unos mas que á otros. Pero especialmente los Reyes, que estan en el miradero de todos, tanto menor licencia deben usar, mostrando su oficion templada al que lo mereciere, como en todas las otras cosas. Porque de mostrarse los Reyes aficionados sin templanza, é no á quien, ni como, ni por lo que lo deben ser, nacen muchas veces las embidias, do se siguen las desobediencias, é vienen las guerras, é otros inconvenientes, que á este Rey acacieron, &c.*

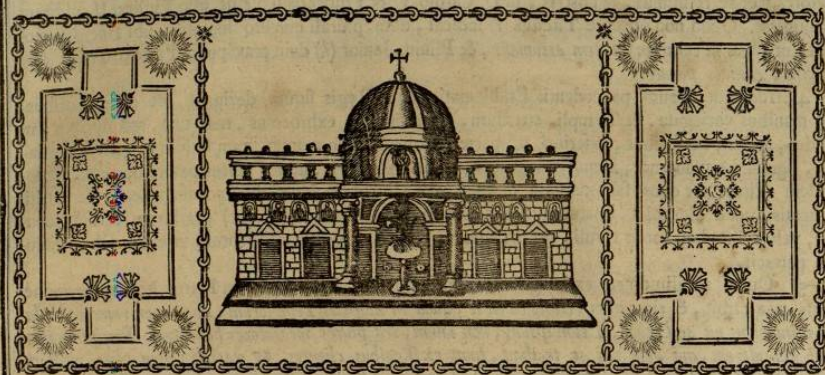
42 Addo & alia verba notatu digna Joannis Barclai (y) qui lepida, & fabulosæ suæ Argenidis narrationi, serias graves, & veras sententias intermiscens, quid de iis Administris judicet, quos Nos Privados, seu Validos vocare consuevimus, eleganter exponit, & injustum esse pluribus probans, quòd Reges velimus Amicorum consortio exules facere quòd, ut supra dixi, natura omnibus indidit, plebejam invidiam reprehendit, quæ in omnes desæviit, qui Principum amicitias illustres sunt, ipsisque Regibus hac de causa ob loqui audent, & tandem sic finit, Timocleam loquentem inducens: *Nunquam placuit tam inique obreclationis audacia, que quanquam publicæ obreclationis larva contegitur, plus insani tumoris tamen habet, quam solidæ pietatis. Plurimi enim Regibus irascuntur, non quòd aliquis gratia sua subeant; sed quòd sibi gradus non pateat. Et in gratiosis, quos tam acerbè devorant, haud rarò nihil magis, quam ipsa felicitas displicet. Certè, ut est domesticis nonnullis eligimus, ac velut adoptamus nostras in curas, fideique eorum familiaritate, & muneribus, tam pensamus, quam sollicitamus in futurum. Ita ni Princeps sibi quæserit vicariam opem, iisdemque rationibus aluerit, non sufficet publicis laboribus, non me Castor, vel si firmiores nostro Atlante cervices, incumbentibus negotiis apponat, &c.*

EM-

(l) Idem Cassiod. d. lib. 5. epist. 40.
(m) Gentil. de legation. in epist. Dedicat.
(n) Marsal. eod. tract. lib. 1. cap. 1.
(o) Virg. ad Mæcen.
(p) Plin. Junius lib. 1. epist. 17.
(q) Plin. in Paneg.

(r) Marsalaer. d. cap. 1.
(s) Coning. in Theat. pol. 2. part. pag. 387.
(t) Saaved. d. Empr. 49. pag. 338. & seq.
(u) Vide pro omnib. PP. Velaz. & Lain. de opt. Princ. adm.
(x) Pulg. en tus Claros Varones, cap. 1. fol. 3.
(y) Barclai. in Argenid. lib. 1.

MORTE AD PRINCIPES PLURES.

*Numen ut invisas, Fani plura ostia parent,
Numen ut allicias, plurimus auctor adest.
Ergo Ministrorum populo sint ostia plura,
Regale ut Numen quisquis adire queat.
Non uno Princeps fundat moderamine rivos,
Utilibus varia munera parte fluent.*

COMMENTARIUS.

I Atet ergo Principes Administris egere; illud verò non ita patet, an uni tantum debeant summam suæ gratiæ, pectoris, ac curarum impendere, vel melius, atque utilius sibi & suis subditis sit, plures æquali loco, ac munere, pro faciliori emergentium negotiorum expeditione, suo lateri sociare? Nam sunt qui (a) putent, commodius esse, unum tantum, de quo maxime fidant, eligere, ac præficere, quem reliqui, veluti Principalis aulae atque auræ Primiscrinium agnoscant, & revereantur, eademque suis consiliis, & obsequiis juvare, non æmulari, vel ad gratiæ, quod vocant intimum, & præmiorum officiorumque distributionem aspirare, præsumant. Alioqui, ajunt, non aliter Imperii ratio constare poterit, quam si uni reddatur, ut aliàs Tiberius apud Tacitum (b) dixisse comperit. Ipsique inter se æqualis gratiæ, aut ponderis Administris, mutuis invidiis, & æmulationibus exardescunt, & magis de obsidendo, quam de obsequendo Principe, cui servire, & morem gerere debent, curam agent.

2 Scitum est enim, & jam inter Adagia (c) relatum, mundum non capere duos Soles, nec unum arbusum duos erithacos, domumvè unam, duos canes alere posse. Et ut ait Seneca (d), *In vicino versar invidia, simplicius longè posita miramur.* Quod, inter nullos magis experiri, quam inter eos, qui artificii ejusdem, vel officii, vel operis existunt, universim dixit D. Basilii (e), & in specie de Aulicis tractans Tacitus (f), sic inquit: *Recentem aliorum videlicet felicitatem agris oculis introrsicere, modumque fortunæ à nonnullis magis exigere, quam quos in æquo videre.*

3 Ego erò, & si hæc urgere concedam, ubi talis est Princeps, qui se ignavia dedat, & suis Administris omnino submittat, ejusdem Taciti (g) doctrinam spernens, qui magna Imperia ignavia non conneri, prudenter admonuit: cum tamen de eo sermone non habeam, quem ubi ita

Tt

(a) Saaved. Empr. 49. pag. 338.
(b) Tacit. Annal. cap. 7.
(c) Erasmus his Adag. pag. 423. & 424.
(d) Senecan epist.

(e) D. Basil. in serm. de Invidia.
(f) Tacit. 2. histor.
(g) Idem 5. Annal. cap. 1.

se ignaviter gerit, nec Principis nomine dignum esse probavi; sed de eo, qui Imperii auxilium, non exilium, in Administratorum oculis, auribus, ac manibus quaerit, ut in superiori (h) Emblemate vidimus, Magis ad hunc finem conducere arbitror, si duos pluresve, prout Imperii moles, & rerum gerendarum cumulus postulaverit, pari, quoad fieri possit, gratia, dignitate, ac potestate penes se habeat, ut priscis temporibus Julium, Augustum, aliosque Romanos Caesares, & Imperatores fecisse retulimus, & nostris, in D. Carolo V. & Prudentissimo ejus filio Philippo II. vidimus contigisse. Quod non obscure Tacitus (i) indicat, dum plurali numero loquitur, ubi Principes monet, ut Alios in curarum partem assumant, & Plinius Junior (k) dum praecipuum Principis munus esse inquit, Amicos parare.

4 Idemque ipsum praecedentis Emblematis nostri Regis figura designat, tot oculis, auribus, ac manibus variegata, & Templi structura, quam in hoc exhibemus, non una, sed pluribus, ut vides, portis, ac foribus, exteriori sui parte conspicua, quo veteres, tam Ethnici, quam Christiani, significare voluerunt, Deum adoraturis, atque exoraturis, aditus plures patere oportere, & totidem exitus, per quos facilius vota desideriaque sua divino Numini exponere valeant, & multiplicatis, quod dici solet, intercessoribus (ipso tamen dumtaxat largiente) gratiarum suarum fluentia, veluti limphati fontis rivuli, per canales varios, in supplices diriventur, ut etiam in hac pictura patescit.

5 Quam similitudinem ex insigni quodam Politico (l) sumpsit, quem Petrus Andræas Canonherius transcribit, & sic habet: *Observa in te, quod in aedificiis Templorum, quem non unum, sed plures introitus ad se habeat, Deum ipsum, non unum, sed plures mediatores habentem. Principibus idem ego consulere, qui dum uni se tradunt, sunt ex Regibus clientes, & vassali: dum plures mediatores, & aditus ad se habeat, praeterquam quod imitantur Deum (summa securitas & felicitas) diviniore sunt, & veriores Reges apparent.*

6 A quo non nihil habet Jovianus Pontanus (m), dum dixit: *Ut male actum esset cum genere humano, si vni se Deus, aut paucis admodum, praeberet exorandus: eodem modo male, cum Principum Regumque familiaribus, si in tanta multitudine, uni, aut paucis admodum, locus fidesque sit.*

7 Pro qua sententia expressus videtur ille Xenophonis (n) locus, quo Persarum Regibus multos fuisse Extrapas inquit, id ea ratione commendant: *Quod si quis putet unum tantum oculum expectandum esse Regi, cum ceteris falli certum est, unus enim & pauca videat, & pauca audiat. Essetque aliis Ministris quasi negligentia quadam, & segne inditum otium, si id uni solum alicui demandatum fuisset officium. Præterea, quem subditi cognoscerent, illum esse oculum, aut aurem Regiam, scirent hunc cavendum esse, neque quippiam illi committendum, quod omnino præter rem Principis feret.*

8 Neque hoc tandem negare potuit Politicus ille noster (o), qui contrariæ opinionis assertor, esse videtur, cum alibi dicat, Principem non quidem multos, eos tamen apud se Administros, & Consiliarios habere debere, qui Regni gubernationi sufficiant: *Mostrandose indifferente con ellos, sin dexarse llevar de solo el parecer de uno, porque no verâ tanto como por todos.*

9 Quid repositus adhuc, longoque rerum usu expertus, praemonuit Philippus Cominæus (p), sic inquit: *Principes quid se plures habeant Consiliarios, neque vni omnia committant, sed aequali ferè loco omnes habeat. Si enim ab uno, vel ab altero, Princeps totus pendeat, ceteri post illum sententiam suam vix dicere audent, &c.* Quo cum sentiens Ferdinandus Pulgarius (q), huic rationi aliam adjicit: *Que con los apartamientos que los Reyes hacen, è la grande oficion que sin justa causa muestran à mos mas que à otros, y las excessivas dadivas que les dan, suelen provocar à odio, y del odio nacen malos pensamientos, y peores obras.*

10 Neque objecerit quispiam, Principum gratiam, aut auctoritatem pluribus communis icatam in minus, ipsisque negotiis, per plures divisis, confusionem causari. Nam quod ad gratiam attinet, non ita in partem censens, ut sui numerositate vilescent, ut aliis D. Hieronymus (r) dixit, cum ad paucos illam, eodemque dignissimos, & undequaque probatissimos, contrahamus.

11 Quod verò de auctoritate, ipsorumve negotiorum expeditione subjicitur, nihil ponderis habet. Quoniam ut præclare Erasmus (s), post Plutarchum (t), in similibus inquit: *Non est infirmior manus, quod in digitis sit dissecta; sed ad operandum egilior, eodemque modo Republica munia, & negotia multis communicata, plenius feciliusque expediuntur, & conficiuntur.*

12 Ac quemadmodum navis Gubernator, quaedam suis manibus facit, quaedam per alios: & aliquando aliis ad clavum admissis, ipse in proram demigrat; sic in Republica, non debet unus

(h) Supr. Embl. 18.

(i) Tacit. & alii, de quib. supr. Embl. 45.

(k) Plin. Jun. in Paneg.

(l) Polit. quidam apud Canonher. in Aphor. polit. tom. 1.

pag. 257.

(m) Jovian. Pontan. in lib. de Princ. off.

(n) Xenoph. lib. 4. Cyropæd.

(o) Saaved. Empr. 55. pag. 400.

(p) Comin. lib. pag. mibi.

(q) Pulgar en sus Claros Varones, lib. 1. cap. 3.

(r) D. Hieron. in epist. ad Pamach. cap. 1. de privit.

(s) Erasm. in simit. fol. 2. Dadivas in locis Com. verb.

Regnum, fol. 440.

(t) Plutarc. in Moral.

occupare omnia, sed aliis vicissim dare locum, rectius enim fient, quæ multorum manibus peraguntur.

Quod si Principibus Administri usum indulgemus, quod non solet una unius hominis mens Regni molis esse capax, ut sæpe retulimus, ubi ad unum tantum Administram tota eadem moles transfertur, nemo erit qui neget, idem periculum imminere: & verum esset quod Cassiodorus (u) admonuit: *Uni incaute creditur, quod est à plurimis asserendum.* Et Herodotus (x) de Aegyptiis scribit, Medicinam apud eos in hunc modum esse distributam, ut singulorum morborum sint medici, non plurium. Alii enim sunt oculorum, alii capitis, alii dentium, alii morborum aliorum.

13 Quapropter in Exodo (y) legimus, Jetronem Moysi genero consuluisse, ad Reipub. Hebreæ commodiorem gubernationem, *Partito onus tuum in plures, & erit Dominus tecum.* Et concors est, & fuit semper Politicæ, & Juridicæ facultatis (z) proloquium, uni soli homini plura simul munia injungenda non esse. Quod Mecanatem etiam, in oratione ad Augustum apud Dionem (a), habet auctorem, dum duxit: *Præstat per multos publica negotia administrari: ut & complures hinc emolumentum sentiant, & experientiam rerum gerendarum consequantur.* Et magis strinxit Plutarchus (b), inquit: *Quod in publicis muneribus, qui plus uno fungi cupit, & plura onera subire non dubitat, oneribus ipsis, cum magna Reipub. pernicie succumbit.*

14 Hieronymus Ossorius (c), eò amplius rem diducit, ut existimet, non solum per unum solum, verum nec per paucos, Republicæ negotiis, & incolunitati prospici posse, his verbis: *Quia fieri non potest, ut unus aliquis, aut etiam pauci quidam, quantumvis excellentes, & consilio præstantes, molem Regni sustineant. Nam negotiorum multitudo mentis caliginem iis obducit, qui in se nimium recipiunt; quia neque ingenii, neque etiam satis temporis habere possunt, ut res idonee considerent omnes.*

15 Et Cassiodorus (d) post Juvenalem, pectora nostra duas curas non admittere inquit, nec ingenium duabus curis occupari debere. Et iterum (e): *Duarum dignitatum gloriosam quidem, sed & laboriosam esse custodiam.* Franciscus quoque Patrius (f), Republicam navi hac de causa rectissime comparat, quæ non unico nauta, sed plurimorum manibus indiget, ejus similitudinem juvat illud D. Petri, qui, ubi jubente Domino, rete in mare laxavit, & plenum piscibus sensit, socios ad illud extrahendum vocavit, quo loci auxilium, & plures manus, in gravibus & ponderosis negotiis quaeri debere, omnes Sacri Interpretes commentantur. Inter quos novissimus, & eruditissimus noster Nyssenus (g), aliis in rem eandem doctè congestis, inquit, quod qui contrarium faciunt Dynastæ, & multa uni tantum committunt, non præstant suis Despacho, sino Despecho.

16 Et Petrus Andræas Canonherius (h), cum Natali Comite (i), sentit, quod sicut varix in Republica sunt res, quæ tractantur, & multæ, quæ eodem tempore debent expediri: sic diversi debent esse rerum publicarum Consiliarii, quia nemo ad omnia est idoneus, nec in quibuslibet sapit: *Sunt enim (inquit) alii belli gerendi, alii ferendarum legum, civiliumque controversiarum Consiliarii apud Reges, alii Gubernandorum statuum, cum præclarum sit in uno, ne dum in his omnibus excellere, neque quisquam det bonum consilium, nisi de rebus bene cognitis.*

17 Sed nemo, rei de qua agimus, aptius, & coherentius loquutus est, quam Aristoteles (k), qui præcipuum documentum Monarchicæ dominationis tuendæ, in eo constituit, ne uni tantum ex privatis, totius Imperii confidentia præstetur. Ejus verba sunt hæc: *Communis verò custodia omnis dominationis unius est, neminem unum præ ceteris magnum facere, sed plures, nam se invicem custodient: quod si quem extollere oporteat, non tamen eum, qui sit moribus audax, nam hujusmodi homines aptissimi sunt ad invadendum circa res omnes, si verò cujusquam potentia minuenda est, modicè, ac non uno simul impetu omnis potestas est auferenda.*

18 Aristotelis doctrinam, licet eum non referat, sequitur Petrus Gregorius (l), addens, *Quod peccant Principes, qui habent summam potestatem, dum præposituras, aut magistratus plures uni concedunt, qui unius onera vix sustinere potest.* Et postea hujus abusus incommoda sigillatim enarrat. Quæ etiam Italò sermone tangit Joannes Guidiccionus (m) in quadam epistola, inquit: *Il favorir un solo, è un permet tergli, che si usurpi l'ufficio del padrone, che droenti insolente, come favo i servidori nella somma licentia de favori, è un permetter che si occupi il campo al Principe di usar liberalità, è magnificenza secondo il suo discreto giudicio.*

19 Sed quoniam nemo hæc, & alia damna, quæ hac ex causa proveniunt, & quotidie experimur, de unius præ ceteris in Republica auctoritate luculentius scripsit, quam Auctor (n) de fundamentis

(u) Cassiod. lib. 11. epist. 24.

(x) Herod. lib. 2. sive in Euterpe.

(y) Exod. 18.

(z) L. nemo, & l. fin. c. de assent. cum multis aliis apud

Me de mun. honor. num. 71. pag. 30. & 31. novissimè Saaved. Empr. 52. ex pag. 378.

(a) Dion. lib. 53.

(b) Plutarc. in polit.

(c) Ossor. de Reg. instr. lib. 1.

(d) Cassiod. lib. 9. epist. 21. in fin. Juven. satyr. 7.

Tit 2

(e) Idem lib. 6. epist. 7. in fin.

(f) Partit. lib. 5. de Repub.

(g) Nyssen. in vita S. Joann. Evang. lib. 2. cap. 9. ex

pag. 67.

(h) Canonher. in Aphor. tom. 1. pag. 255. & seqq.

(i) Natal. Com. lib. 18. hist.

(k) Aristot. 5. pol. cap. 11.

(l) Petr. Greg. lib. 4. de Repub. cap. 6.

(m) Guidiccion. in epist.

(n) Auc. apud Canonher. ubi supr. pag. 256. & seqq.

dominationis, deque instrumentis regnandi, placet ejus verba hic ad literam transportare, maxime cum etiam ad cognoscendos frequentes ejusmodi Aulicorum Administrorum mores valde conducant, Quae sic se habent: Nam statim, atque unum ex istis antepone, & palam sibi cariorem profutetur, compagem, & vim Principatus dissolvit. Consiliarios, quibus circumciatur, disgregat, armorum suorum potentiam debilitat, justitiae aequalitatem immutat, & sese incautum in quaedam artificiorum, & astutum retia conjicit, plus minusve periculosa, prout qui Principis favore potitur, plus minusve ingentes spiritus gerit. Principatus compages & unio pluribus modis dissolvitur: sed omnium periculosissimus est, quoties Princeps summa rerum deliberandarum, aliquem totius benevolentiae, & insoliti favoris ergo praeficit. Nam tunc in eo Principatu porta quaedam aperitur, per quam externus quilibet Princeps, modo consuetis artibus uti voluerit, ingredi poterit. Verum absque dubio per eandem portam spes subditorum omnium intrabunt, recipientque per manus ea beneficia, quae nullo interjecto medio, ab ipsius Principis bonitate, atque electione recognoscenda fuerant, &c.

20 Porro, ut gradum ad alia faciamus, illud animadvertere oportet, hunc, vel hos Administros, quem, quosve sibi Princeps adsciverit, non temere ex alienigenis sive exteris esse debere, ut & jam supra (o) in aliis etiam Consiliariis, & Magistratibus tetigi, non solum ea ratione, quam Justus Lipsius (p) assignat, ex vulgari illo Ciceronis (q) veriloquio petita: Ad consilium de Republica dandum, caput esse, nosse Rempublicam; sed ea potius, quod ubi Peregrinus aliquis in ejusmodi honoribus adipiscendis, ipsis civibus & indigenis praelatus est, non modò invidiam, sed & odium plurimorum sibi, & ei qui eum elegerit, concitabit. Ac quamquam de ipsa Republica benemeritis, & suis praclare factis ad eam pervenerit dignitatem, nihilominus tamen aequo animo pati non poterunt. Ut omittam alia pericula, quae de exterorum consiliis, & auxiliis vereri possumus, quae in causa fuerunt, ut in Proverbiis (r), & in Ecclesiastico (s), ab eis cavendum, nos Salomon, & Syracides moneant; necnon propriae nationi injuriam, gravemque notam inuri videri, quasi quod indigenis bene merentibus, & ad haec munia sufficientibus, careat, cum ad externos deferantur. Quibus, & aliis rationibus, multisque exemplis similium electionum, quae damna gravissima pepererunt, non solum hos, de quibus nunc loquimur, Administros, verum & reliquos Magistratus, ex Regnicolis quaeri debere, multis passim utriusque juris communis, & Hispani nostri dispositionibus, cautum reperitur, & Auctorum doctrinis suffultum, quas in unum Ego (t) alibi diligenter congessi, & novissimè tractant Lambertus Danaeus (u), Lauterbachius, Richter, Coningus, Campana (x), Filesacus (y), Kirchnerus, (z) & Nicolaus Bernegerus (a), qui altè, & aptè de hac re loquentem Justum Lipsium adducit in notis ad librum Tertium Politicorum, cap. 4. pag. 260. ubi ait, quòd, ut in quam domum vespillones veniunt, signum est funeris: sic Reipublicae labentis, ad quam fulciendam adhibentur peregrini: hinc enim livor, questus, & aversio quaedam animorum, cum indigenae plus alienis tribui, credique vident. Quod & ipsi populo Dei praecipuum esse, ex Deuteronomio (b) cognoscimus, dum de Rege creando his verbis edicit: Eum constitues, quem Dominus Deus tuus elegerit, de numero fratrum tuorum. Non poteris alterius gentis hominem Regem facere, qui non sit frater tuus.

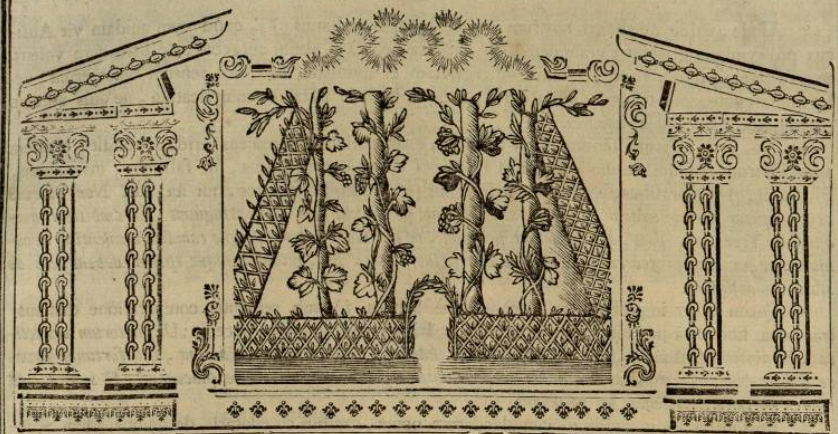
22 Apud Filesacum alibi (c), etiam in quaestione deducitur, an Ecclesiasticis viris, & tutum sit, & suo ordini consentaneum, in Aulis Regum versari, & haec Primorum Administrorum munia, ut saepe solent plures, ambire, & obire? Et quamvis cum Petro Blesensi (d), hoc non esse usquequaque damnum, docere videatur, fortè quia eo tempore scripsit, quo Eminentiss. Cardinalis Armandus Rochileus Gallicani Regni clavum, ipsiusque simul, & aliorum cladem moderabatur, & moliebatur, satis tamen ostendit, non bene sacras infulas cum aulicis moribus, & occupationibus convenire; nec habitare cum ranis, quae sunt in penitralibus Regum, & inter Aulicos simulachrum Religionis adumbratè pratendere.

22 Idemque periculum, aut etiam gravius, illis Ecclesiasticis imminere, qui forensibus actionibus, & civilibus Magistratibus deserviunt, latè post plures alios, quos Ego alibi (e) refero, idem Auctor scriptum reliquit, & novissimè etiam Bernegerus (f) pertractat, cum Justo Lipsio concludens, quòd etsi ad publica consilia Sacerdotes etiam admitti possint, rarer tamen, & extra ordinem id fieri debet, tunc videlicet cum de rebus planè seriis, & gravibus agitur. Alioqui talibus se passim ex officio ingerentes, contra se habent D. Bernardum (g) qui haec infima & terrena, terrenis Judicibus, & Principibus relinquenda esse ab Ecclesiasticis, tradit, quippè qui sint in potioribus occupati.

EM-

(o) Supr. Embl. 52. in fine.
 (p) Lips. 3. pol. cap. 4.
 (q) Cicer. 2. de orat.
 (r) Proverb. 10. 9. 10.
 (s) Eccles. 8. 21.
 (t) Ego latissimè 2. tom. lib. 3. cap. 19. ex num. 4. & lib. 4. cap. 4. num. 50. & seqq. & sup. Embl. 52. in fine.
 (u) Danaeus, Lauterbach. & Richter. ap. Coning. 2. tom. Theat. polit. cap. 33.
 (x) Campana de elect. Magistr. num.
 (y) Filesac. 1. select. tract. 1. cap. 3. ad fin.
 (z) Kirchner. polit. disp. 7.
 (a) Berneg. in quaest. 159. ad Tacit.
 (b) Deuter. 17. 15.
 (c) Filesac. de idol. polit. cap. 2. ex pag. 24.
 (d) Blesensis epist. 84. 108. 113. & 150.
 (e) Ego dict. lib. 4. cap. 4. num. 42. & seqq.
 (f) Berneg. ubi supr. quaest. 56. ex Lips. in not. ad 3. pol. cap. 5.
 (g) Div. Bernard. quam vide lib. 1. ad Eugen. cap. 5.

IN TUMIDOS ADMINISTROS.

*Figitur, ut vitis sustentet pondera, vallis,
 Ille tamen florens, germina saepe premit.
 Non aliter Regis florens admissus in Aulam,
 Tollit opes, debens ferre Minister opem.*

COMMENTARIUS.

1 **C**um ergo Administrorum munus & cura, quam ita necessariam Principibus esse probavimus, eò tendere debeat, ut ipsos juvet, non ut ipsis jubeat, famulos, non dominos suorum dominorum efficiat, & ut juxta Senecae (a) monitum, illorum rationes administrent, tam abstinenter, quam alienas; tam diligenter, quam suas; tam religiosè, quam publicas, atque ab omni turpis, aut excessivi lucri studio manus cohabeant, quod corrumpit omnia, & perumpit, ita ut dicere poterit D. Leo Papa (b): *Amorì pecunie vitis est omnis affectio, nullumque est in eo corde justitiae vestigium, in quo avaritia fecit habitaculum.*

2 Meritò eisdem praesens Emblema ob oculos ponimus, ex vallo, ad vitis allevationem, & sustentationem adjuncto, qui interdum radices agere, ac revirescere solet, suisque luxuriantibus frondibus, vitem ipsam suppressere, & suffocare, in cujus subsidium, & pedamentum positus fuerat; ut & tumidi isti, nimisque florentes, & potentes Administri Principes ipsos, quorum levamen & juvamen praestare debuerunt.

3 Quam quidem picturam, sub hedera, populum cui adhæserat, excicante, post hæc scripta, apud Novellum (c) alium Emblematarium inveni, in eum tamen finem, ut ingratos notet, & reprehendat, ut ejus Epigraphes, & subjecta carmina indicant, quem sic habent:

*Serpentes hederae nequeunt consistere per se,
 Sed duce populeo stemmate, summa petunt.
 Et tamen hoc vita tandem complexibus orbant,
 Obsequiis vinci mens male grata nequit.*

4 Hanc enim hederae naturam esse, ut arboris vires absumat, sine cujus fulcro humi serpenter, & pedibus conculcanda maneret, benè præter Plinium (d), & alios, expressit Laberius (e), eam-

(a) Senec. de brev. vitæ, cap. 18.
 (b) D. Leo Pap. serm. 9. de Passion.
 (c) Scoonhov. Embl. 14. pag. 42.
 (d) Plin. lib. 16. cap. 44.
 (e) Laberius Poeta.

eamdem vetustati hominum similem faciens, his verbis:

*Ut hedera semper vires arboreas necat,
Ita me vetustas complexu amorum enecat,
Sepulchris similis, nil nisi nomen retineo.*

5 Unde, valde ad thema nostrum, inquit Hadrianus Junius (f), quod cum quidam vir Aulicus pro symbolo gestaret Pyramidem, cui implexa hedera in altum surgebat, sic ostendere volens, se sui Principis gratia virere, quidam ad creandam ei invidiam, aliud ejus sensum detorserunt; velut qui circumsessum tenuerit Galliarum Regem, & hederæ instar circumplexum, ne quis ad eum pateret aditus sine ipsius assensu.

6 Nos verò aliorum tendimus, & sub vite, quam vallus efflorescens aridam reddit, similem ambitiosorum Administrorum erga suos Principes operationem, aptius, ni fallimur, insinuamus, Plutarchi (g) in moralibus, à quo habuit Erasmus (h), vestigiis hærentes, qui ita ait: *Non quævis arbor patitur completentem se vitem: sed quædam profocant eam, & extinguunt: ita ambitiosi quidam, ob invidiam, ipsos, quos fulciunt premunt, ne quando emergant, edque tandem insolentia deveniunt, ut per quos profecerunt, & quibus omnia incrementa sua, vitam denique ipsam debent, eos de statu suo dejiciant.*

7 Quam etiam improbitatem, elegantissimè Seneca (i), sub serpentis. comparatione demonstrat, quæ hominem perimit, cuius calore, cum frigore riget, vires accepit: *Ut multorum crudelitas, & ambitio & luxuria facere solet, quorum letent vitia, dum imbecilla sunt, vel fortunæ favore deficiunt, non minus tamen quam serpens ausura, cum illis vires suæ placuerint, & subita, & magna potentia impotenter uti poterint.*

8 Possunt etiam in aviditate cumularum opum, canibus comparari, de quibus idem Seneca (k), non minus dissertit, sic ait: *Vidisti aliquando canem missa à domino frustra panis, aut carnis, aperto ore captantem. Quidquid excepit, protinus integrum devorat, & semper ad spem futuri biat. Idem eventus bis, quidquid expectantibus fortuna projecit, id sine ulla voluptate demittunt, statim ad rapinam alterius erecti, & attenti, &c.*

9 Sunt qui & eosdem Harpiis similes faciant, quas (sic à rapiendo dictas) fabulæ veterum (l) confinxerunt, aures ursorum, corpora vulturum, faciem virginum habuisse, alasque etiam, & humanis brachiis, ac pedibus, sed unguibus monstrosis, quibus pretiosas quasque dapes, quæ Phineï Regis mensis parabantur, rapaciter involabant, & quæ relinquebant, ita tetro & fædo excremento inquinabant, ut fetor omnino perferri non posset. Unde & Canes Jovis, ac rapaces dæmones, eas Poëtæ vocarunt, & Virgilius (m) de iis dicere potuit:

*Tristius haud illis monstron, nec sævior ulla
Pestis, & ira Deum, stigis se se extulit undis.
Virginæ volucrum vultus: fœdissima ventris
Prolucis: inæque manus, & pallida semper.
Pra fame, &c.*

Et Rutilius Numatianus (n), Gallus, vir Consularis:

*Harpæ, quarum discerpitur unguibus orbis,
Que pede glutineo, que tetigere trahunt.*

10 Ac verè, sic sæpè se res habet, ut juxta Claudiani (o) sententiam,

*Asperius nihil sit, humili cum surgit in altum,
Cuncta ferit, dum cuncta timet; deservit in omnes,
Ut se posse putet, nec bellua tetrior ulla est,
Quam servi rabies in libera collaurentis.*

Quod & ipsum observavit Sextus Aurelius (p) Victor, sic inquit: *Quibus rebus, quantum ingenium est, compertum habeo, humillimos quosque, maximè ubi alta accesserunt, superbia atque ambitione immodicos esse.*

11 Et secundum Aristotelem (q): *Qui in affluentia fortuna, virium, opum, & amicorum, aliorumque talium, constituti sunt, regi, atque obedire, neque volunt, neque norunt; certum quin potius illud*

(f) Jun. Embl. 14. in notis, pag. 91.

(g) Plutarch. in polit.

(h) Erasm. in similit. fol. mibi 2.

(i) Senec. epist. 42.

(k) Idem epist. 72.

(l) Natal. Comes latè lib. 7. Mythol. cap. 6.

(m) Virgil. 3. Æneid.

(n) Numatian. in Itinerar.

(o) Claudian. lib. 1. in Europ.

(p) Sext. Aurel. in Caesar. part. 2.

(q) Aristot. 4. polit. 11.

de cosa alguna, que así altere, ni suspenda, ni encienda, ni arrebate el ánimo humano, como el mandar, i acrecentar el mando.

12 Quod satis suo exemplo, Sejani, Ruffini, Eutropii, & alii plures antiquorum, & nostrorum seculorum intimi Regum Administrati, seu Regalium domorum Megistanes, nobis ostenderunt: *Dum sæpè (ut benè Modernus quidam (r) scriptum reliquit) potestate ad superbiam abusi, invidiæ primam, mox odio sui locum fecere. Et quos in levamentum oneris Principes asciverant, ii sæpè supra illud alterius nostri, res aulicas suo periculo satis docti Politici, efficiunt: No hai amor en la tierra Principes se se tulere, precandaque modestia fuit; ut contenti plus quàm privatis opibus essent, nec Heros suos in potestate habere conarentur. Ex quo pulcrum sibi duxerunt, supra Rempublicam stare, & lubricam banc Aulæ bistrioniam exercere: artibus debinc patritiis, & nulla moderatione votorum, ad spem dominationis sunt erecti. Ergo qui ultra sortem suam in amplissimis, & clarissimis rebus versabantur, adduci non poterunt, ut fortunam, cui tantum licuerat, reverentur, sed spe improbiore, ipsorum sæpè Regum dominium affectarunt.*

13 Nec abest Modernior adhuc alter Scriptor (s), qui eos, qui talia audent, proditionis crimine notat, cum idem sit Regibus, ac Regnis sub dolis artibus præpotiri, & ex Amicorum munere, ac nomine ad Regiæ adorationis numen velle conscendere, cujus benignissimi syderis influentis contenti esse debent, & tunc demum se crescere posse, si se se dominorum suorum fidei tutelæque committant (t).

—Sicut Parnasia laurus

Parva, sub ingenti matris se subjicit umbra.

Et ab hac aura uberes incrementorum proventus sperent, sic se illis majores ostentantes, dum ipsos sublimatas parti honoris inclinat.

14 Quia, ut signanter monuit Cassiodorus (u): *Sic est in Principibus humilitas gloriosa, quemadmodum in mediocribus odiosa potest esse jactantia. Unde & ipse (x), sub nomine Theodorici Regis, quemdam Senarium, ex ejus intimis, ab eadem humilitate his verbis commendat: Sed hec amplius comendabat humilitas, quæ tam clara, quàm rara est. Novum est enim sub amore Principis custodire modestiam: quia gaudia semper animos inquietant, modus enim rarè latis rebus imponitur, qui magis in tristibus invenitur.*

15 Quod, cum illo Senecæ Tragicæ (y) convenit,

—Quo fortuna altius

Evexit, ac levavit humanas opes,

Hoc se suppressere magis felicem decet.

Et optimo simili, ex Sole desumpto, eosdem Proceres, de quibus loquimur, idem ipsum suadet Erasmus (z), sic inquit: *Sol cum est altissimè provectus in Zodiaco, tum tardissimi motus est: ita quò fortuna te subevertit altius, hoc oportet animo leniori, minusque feroci esse.*

16 Accedit his optimum Consilium, quod magnis istis Satrapis præstant verba Plini (a) Junioris, dum suo Panegirico inquit, quod *Quemadmodum corpora, quamlibet ardua, & excelsa, procerioribus admota decrescunt, ita cives, quævis in altissima dignitate se constitutos videant, intelligere debent; collatione fastigii Imperatorii se quasi deprimi, quantoque proprius ad magnitudinem Imperatoriam ascenderit, tantum etiam à sua descendisse videri.*

17 Cujus loci mentionem ad rem nostram faciens Joannes Filesacus (b), fungos planè ac pepones ambitiosos Aulicos, cujuscumque sint sortis, appellat, qui hæc non cogitent, quin potius voti sui, ac desiderii compotes facti, quasi cælum vertice tangant, ceteros omnes longè infra se collocatos esse arbitrantur, excelsum fastum & volatum aquilæ imitantes, quam elegantissimè Apulejus (c) describit, se nubium tenuis altissimè sublimantem, cujus tamen tam elati, tam excelsi, vel ambitiosi volatus, sæpè solet eventus frustrari, ut & inflama ex stipula exorta, juxta eundem Apulejum, contigit: *Claro crepitu, largo fulgore, cito incremento, sed materia levi, caduco incendio, nullis reliquit.* Nescio enim quo malo generis humani, ut Tacitus (d) docet: *Felicitate corrumptimur; & ut latius Pacatus (e) inquit: In discreta felicitum pedisequa superbia est, ac vix cuiquam contigit, & abundare fortuna, & indigere arrogantia.*

Quem

(r) Joann. Schild. in exercit. ad Tacit. pag. 98.

(s) D. Franc. Queved. in libell. posth. jocosus, sed lectus digno, de la fortuna consejo.

(t) Virgil. 2. Georg. ex quo Embl. 13. Zuerii.

(u) Cassiod. lib. 5. epist. 44.

(x) Idem lib. 4. epist. 4.

(y) Senec. Trag. 6.

(z) Erasm. in lib. de Just. Princip.

(a) Plin. in Paneg.

(b) Joann. Filesac. 2. select. tract. 1. cap. 3. pag. 12.

(c) Apul. 1. florid.

(d) Tacit. 1. histor.

(e) Pacat. in Paneg. ad Theodor.

18 Quem sequutus Salvianus (f), eandem superbiam uno in loco, Pedisequam plerumque novi honoris appellat. Et in alio (g) sic habet: Quotus quisque sapientum est, quem secunda non mutant, cui non crescat cum prosperit vitiositas; non una certè, nec minus generis, & felix ille ambitionis successus, ceteros sic aspernatur, ut sibi uni totum hoc beneficium Fortune deberi, & in omnium oculos incurvere oportere, reliquis omnibus abdicatis, existimet.

19 Cum animadvertere tumidi isti, & elati deberent, quam longè melius sibi consulerent, si illud Ecclesiastici (h) monitum observarent: Rectorem te possuerunt, nolli extolli. Esto in illis quasi unus ex ipsis, & ita moderatè se gerent, ut nullum omninò invidiæ ictum, neque ab aliis suæ conditionis Proceribus, neque à popularibus pertimescerent. Quibus ut Rethor Gallus apud Senecam (i) Patrem dixit: Invidiosum est unum hominem toties optare omnes honores intercepte: vel, ut benè addit Arnobius (k): Suas eminere tantummodò velle fortunas, aliorum res premi, & in contemptu humilitatis calcari.

20 Festinati quippè tam honorum, quam opum cumuli, eadem festinatione diminui solent, & in novissimo benedictione carere, ut à Salomone (l) docemur. Neque quisquam extat, ex multis, qui post Lipsium (m) de ejusmodi Administratorum documentis seu monitis scripserunt (n), qui eisdem seriò non consulat, esse, ut Tacitus in Agricola dixit: Id sibi maxime formidolosum, privati hominis nomen supra Principes attollit. Et ne dominis suis æquari, ne dum eisdem excedere, aut suppressere velint, Lunæque vicem, & officium obire contenti, ome gloriæ, & actionum suarum lumen, in illos, tamquam in Solem refundant, sibi que adversa, illis prospera tribuant.

21 Hoc enim Regum conditionem exposcere, rectè Æmilius Probus (o) animadvertit; & non minùs rectè Marcus Zuerius (p) Boxhornius sic inquit: Ut sub majoris umbra enata, & tenella adhuc arbor se delectat, ita Principes usurpandi, qui suos infra id etiam esse volunt, quod sunt, & habent. Nam magnitudinè suæ debent putant, sua quemque vel ignorare, vel non profiteri. Non faciendâ hic omnia, quæ potes, & celanda, quæ jam fecisti; tuum est debere, etiam cum solvisti. Dives est, qui Principi suo debet: inops verò, & miser, qui satis fecisse videri vult, & satis fecit. Majorem Principem cogita, quam est, & te ipso te minorem. Fortunam ejus, & tuam cogita. Illa tibi tanta sit, ut nec abstringi queat, nec expleri. Tua autem talis, ut respondere non possit, & si possit, atque responderit, non respondisse videatur.

22 Quibus satis simile est Apophthegma illud Roderici Gomez de Sylva, quod suis narrationibus Petrus Matthæus (q) inservit: No ay Principe de tan grande animo, que al cabo no tenga celos de la mucha autoridad de sus privados. Quod efficere debet, ut cauti & prudentes Administrati parcè de rebus à se, vel vello, vel toga benè gestis, coram suis Principibus loqui debeant, vel totum illud quantumcumque sit, illorum, non propriæ gloriæ assignent, atque attribuant, ut latius consuluit, & prosequitur Nicolaus Bernegerus (r), optima exempla Germanici, Agrippæ, & aliorum expendens.

23 Addo, quòd etsi verè Martialis (s) dicere potuerit; Qui velit ingenio cedere, rarus erit.

Et Tacitus (t): Difficile esse, continere ex sapientia modum. Adhuc prudens, & cordatus Regum Amicus, & Administer, ipsis in hoc etiam cedere debet, aut ita temperanter suis consiliis deferre, ut illa ab eisdem imbibisse, percepisseque videatur, ne si secus faciat, ab eorum gratia, & animis excidat, ut Lusitanus ille Ludovicus Sylveira, Emanueli Regi alioqui gratissimus, præsensit, & suis filiis patefecit, tunc cum per suam imprudentiam agnovit, in cuiusdam epistolæ exaratione, sibi à Rege commissa (quam simul & ipse Rex seorsim scribendam susceperat) illum superasse, sic enim illis dixisse Petrus Matthæus (u), ultra alios, enarrat: Buschianzi Fortuna figliuoli, non si è piu si cureza nella Corte per me. Il Re per mia imprudenza ha conosciuto hoggi, che yosò più dilui.

24 Et planè, quisquis ex Summatibus hanc orbitam suæ apud Principes gratiæ, & acceptionis excesserit, & intra suam se nescierit Fortunam cum moderatione debita continere, aut in quærendas nimias opes, opem, opus, operamvè converterit, quam illis amicè, & fideliter præstare, munus ipsum, suis impositum humeris, postulabat, semper in accipiti, & lubrico, quem

(f) Salv. epist. 2. (g) Idem epist. 7. (h) Eccles. 32. 1. (i) Senec. lib. 1. controo. cont. 1. (k) Arnob. lib. 1. (l) Prov. 20. 21. 23. 11. (m) Lips. lib. 3. polit. cap. fin. (n) Marq. in Gub. Christi. lib. 2. cap. 31. Velaz. de opt. Princ. admin. & noviss. Saaved. Emp. 50. ex pag. 343. & pag. 243. 338. & seqq. & 413. Cespedes, quem omninò vi-

de in vita Philip. IV. lib. 1. cap. 3. (o) Prob. in Datane. (p) Zuerius Embl. 13. (q) Pet. Matth. lib. 6. pag. mibi 231. (r) Berneg. ad Tacit. quasi. 69. (s) Mart. lib. 5. epig. 43. (t) Tacit. in Agric. (u) Pet. Matth. in sua histor. Franc. lib. 3. pag. mibi in Ital. traductione 173.

quem occupat, loco, vereri debet, ne vel invidiorum tacitis cohortationibus, vel suopte ipsorum Principum igenio, ac naturali inconstantia, eorum gratia excidat.

25 Quos tandem pudet ac penitet, ut benè Filesacus (x) animadvertit, quos in immensum supra ceteros extulerint, quasi Imperii consortes habere eum: neque Aquila Trochillum, alio nomine Regalium, teste (y) Plinio, sibi æquari patiat. Cui addi potest nobile Regis nostri Domin. Philippi II. Apophthegma (z), ad quem cum sui aucupes magno cum júbilo accipitrem ferrent, qui nuper, intervolandum, Aquillam Regiam, post acrem pugnam vicerat, & occiderat, illum statim truncari capite jussit, eam reddens rationem, quòd nemo suo se capiti ne dum superiorem: verùm ne æqualem quidem præstare deberet.

26 Extat quoque apud Dionem (a), in eadem rem, insigne aliud Mæcenatis ad Augustum consilium, cui, cum Agrippa ad supremum potentiæ fastigium evectus fuisset: Agrippa (inquit) aut gener tuus fiat, aut occidatur necesse est. Et vulgatum Taciti (b) oraculum, hac in parte non minùs certum illis:

Pythia quæ tripodæ ex Phæbi lauroque profatur.

Aulici nimirum ejusque summi, Fato potentiam rarò sempiternam. An satias capit, aut Principes cum omnia tribuerint, aut Summates, cum jam nihil reliquam est, quod cupiant.

27 Sic certè Mæcenas Augusti, & Crispus, Sallustii ex sorore nepos, Tiberii gratia excidit. Et Seneca, sub Nerone, objectam sibi tot opum congestarum calumniam, sibi invidiam, qua dicebatur, vel ipsum Principem superare, his verbis apud Tacitum (c) diluere, sive excusare curavit: Una defensio occurrit, quod numeribus tuis obniti non debu: sed uterque mensuram implevimus. Et tu quantum Princeps tribuere amico posset, & ego quantum Amicus à Principe accipere. Cetera invidiam augent, quæ quidem, ut omnia mortalia, infra tuam magnitudinem jacet. Quæ quidem defensio, & opum ei cum lubentia resignaturum oblatio, etsi tunc Neroni, velato blanditiis odio, grata esse visa fuerit, postea tamen, (ipso latius narrante (d) Tacito) eidem Senecæ propriæ opes immensaque, ac pariter invisæ divitiæ, exitium attulerunt.

28 Est enim hoc Principibus quasi fatale, ut carissima sibi Capita, quotiens potentia & opibus ad timendum Dominanti fastigium ereperunt, ea depriment, & submoveant, & vel obtrectantium vocibus lacessiti, vel conglomeratarum divitiarum cupiditates pellecti, facilius in eos animadvertant, ipsas tandem divitias, quas illi ex publicis, ac pribatis facultatibus corrogaverant exsugentes.

29 Quam in rem plurima ex antiquis, & aliqua non contemnenda ex nostris his temporibus adducere possem (e), nisi de his posteritati potius, quæ semper incorruptius judicat, arbitrandum existimarem, & vel de Vespasiano Suetonius (f) enarret; procuratorum apacissimum quemque ad ampliora officia ex industria promovere solitum fuisse, quo locupletiores, mox condenaret. Quòd haud dubiè Alciatus (g) noster respexit in nobili illo Emblemate, cujus lemma, Quod non capit Christus, rapit Fiscus, ex quadam Decretali (h) desumptum, his subjèctis carminibus,

Exprimit humentes, quas jam madefecerat ante Spongiolas, cupidi Principis arta manus. Procebi: ad summum fiores, quos deinde coerces, Vertat ut in Fiscum, quæ malè parta, suum.

30 Quamobrem prudenter Canonherius (i), congestis innumeris aliorum Politicorum Aphorismis, Aulicos admonet, ne ad tantam gloriam, tantasvè divitias consurgere velint, ut possint ex odium, ac invidiam sibi conflare; Ac quemadmodum satius est Athletis de plenitudine habitus remitti, quam illum continuò augeri; sic Aulicos in minori periculo esse, quando illis de gratia dimittitur, quam quando ad ejus fastigium, quod præcipitio semper est vicinum, perveniunt.

31 Certè Pittacus ille Mytileneus, qui è septem Sapientum numero est habitus, Æmilio Probo (k), præter alios, narrante, cum ei Mytilenei multa millia jugerum agri muneri darent:

Vv

(x) Filesac. 2. tom. select. tract. 1. cap. 8. pag. 47. (y) Plin. lib. 1. cap. 74. (z) Did. Porrenus de dict. & fact. Philip. II. (a) Dio lib. 54. (b) Tacit. 3. Annal. (c) Tacit. 14. Ann. (d) Tacit. 15. Annal. (e) Vide Gund. Cespedes in hist. Philip. IV. lib. 1. c. 3. (f) Sueton. in Vesp. cap. 16. (g) Alciat. Emb. 147. (h) Camp. majores 17. quasi. 7. (i) Canonh. in Aphor. pol. 1. tom. pag. 577. & seqq. (k) Æmil. Prob. in Thrasibulo.

Nolite rogo vos (inquit) mihi dare, multi invadeant, plures etiam concupiscant. Quare ex istis nolo amplius quam centum jugera, que & meam animi equitatem, & vestram voluntatem indicent: nam parva munera diutina, locupletia, non propria esse consueverunt.

32 Simili moderatione usus videtur Pallas, Claudii Casaris ibertus, eique supra omnes dilectus & rei suae familiari praepositus, ut Tacitus memora. (l). Cui cum Senatus, Casari blandiens, ob singularem fidem & industriam, praeclearaque in Rempublicam merita, ornamenta praetoria, & sestertium centies quinquaginta praestari decrevisset, honorem accepit, pecuniam tamen, etiam ipso Cesare, & Senatu valde urgente, accipere recusavit, & id in monumento suo inscriptum reliquit, quod Plinius Junior (m) suo tempore in via Tiburtina repertum commemorat. Duabus tamen epistolis graviter stoliditatem, vel humilitatem Senatus, & Casaris dolens, & reprehendens quod cum servili & fastidioso mancipio nulliusque in Rempublicam meriti, pro deferendis ac cumulandis praemiis, & honoribus decertarent, quibus ornari veteres illi Scipiones, Marii, Sillae, Pompei, magni deducerent, quorum laudes, inspectis Senatus Consulti verbis, infra Pallantis laudes jacebunt.

33 Quas epistolas, lectu quidem, & memoria dignissimas judico, cum vel ex illis appareat, quibus fraudibus, quibus periculis, nimia aliquorum Administrorum elatio subiaceat; quae, etiam ubi dignis confertur, ita suspecta Aristoteli (n) fuit, ut quaestionem moveat, quid de eo statuendum, sit qui in aliqua Republica praereliquis, virtute, dignitate, opibus emineat, & de pluribus memoret, qui ubi Oligarchice, aut Democratice gubernabantur, ob hanc causam ostracismo (quod erat exilii genus) praestantiores nonnullos cives in exilium egerunt. Quod licet ipse tandem non probet in ejusmodi Rebus publicis, cum potius optimis legibus, & institutis temperatas ac stabilitas, deceat, cives virrute praestantes extollere, idque earum scopo, hoc est communi, & publico bono, convenientissimum existat: in Monarchiis tamen, & Regnis, ubi ex unius nutu, & arbitrio omnes subditi pendunt, attentorem curam desiderat, cum multi saepe reperti sint, qui Regum, vel aetate, vel facilitate abusi, se supra (n) eosdem extollere, & erigere audeant.

34 Quorum plura exempla passim Historiae recensent, & illustrius nullum est eo, quod de Rege Antiocho Magno Polibius (o) enarrat, Hermeam, quem vehementer ornavit; cum uxore, & liberis occidente, quod auctoritate, quam habebat nimis insolenter uteretur; cuius tamen vindicta, ceteros similia audentes comprimere poterit, & pariter nostri Emblematis monumentum. Nam etsi vallus supra vitem aliquando floreat ei tamen statim falx imminet, quae in ejus tendit excidium, frendetque quae fronduit, verum illud Q. Curtii (p) reddens: *Arbores magnas diu in crescere, una hora extirpari*; & simul ac cecidit, eundem carpendum omnibus exhibet, ut bene quidam alio (q) Emblemate, licet aliud agens, ostendit, sub arboris lapsae pictura, cujus ramos plures amotis falcibus scindunt, & his carminibus,

*Fit spodium quaecumque cadit; nemo unus honori
Parcit; at obritam carpere nolle, probum est.
Sic agitur; quisquis cadit & levis impete culpae,
Illicet obloquii carpitur, ut cecidit.*

EM

(k) Tacit. 1. 12. Annal.

(l) Plin. Jun. lib. 7. epist. 29. & lib. 8. epist. 6. ad Motan.

(m) Aristot. 3. pol. cap. 9. Filesac. dict. cap. 8. pag. 47.

(n) Sup. Emb. 18.

(o) Polib. lib. 5.

(p) Q. Curt. lib. 7. cap. 8.

(q) Ant. à Burg. in Emb. de vitis lingua, 1. par. Emb. 37. pag. 81.

QUI EMINENT, CADUNT

*Mensibus alternis vastissimus Ephialtes
Crevit in immenso corpore semipede.
Jam novus in terris nubes excedit Olympus.
Sed perit hic, regio flammea fortè premit.
Cui Fortuna favet, caveat se extollere in auras,
Cum videat fluxu cuncta perire suo.*

COMMENTARIUS.

I Uemadmodum certum est, ab omni aeo Reges, & Principes Administris, seu Adminiculis usos fuisse, ut ex Paterculo (a), & aphis in superioribus (b) vidimus: ita pariter affirmare possumus, raro etiam omnibus retrò saeculis aliquos extitisse, qui ad summum favoris gratiaeque Principum ipsorum evecti, ocyus quam ascenderint, non descenderint, & in se, quam sit verum illud Lucani (c) effectum experti non sint,

Summisque negation,

Stare diu, nimioque graves sub pondere lapsus.

2 Quod fatorum malignitati tribuere videtur ejusdem Lucani avus Seneca (d), inquiens: *Fati maligna perpetuaeque in omnibus rebus lex est, ut ad summum perducta, rursus ad infimum, velocius quidem, quam ascenderunt relabantur.* Necnon & Tacitus (e), dum scripsit: *Fato potentiam raro sempiternam.* Et communi ipsius mortalium naturae legi, Thucydides (f), docens: *Natura comparatum est, ut nihil in ea perpetuum sit, & omnia quae crescunt, decrescant.*

3 Quod etiam Syracides (g) censuit, dum monuit, *Alia generantur, & alia dejiciuntur: sic generatio carnis, & sanguinis alia finitur, & alia nascitur, &c.* Et Seneca (h), quatenus uno in loco ait: *Quod fortuito obvenit, instabile est: quo altius surrexerit, vergit pronius in occasum.* Et in aliis (i) *Mortale est omne mortalium bonum; Mortalia eminent, cadunt, deteruntur, crescunt exhauriuntur, implentur, quicquid ad summam venit, ad exitum propè est: Sic ingenia, quo illustriora breviora sunt. Indicium est imminentis exitii, maturitas, & appetit finis, ubi incrementa consumpta sunt.*

4 Cujus doctrinae meminit itidem (k) in Octavia, quando inquit: *Quid me potens fortuna, fallaci mihi*

Vv2

Blan

(a) Patere. lib. 2.

(b) Vide supr. Emblem. 54.

(c) Luc. 1. Phaes.

(d) Senec. in Prol. declam.

(e) Tacit. 3. Annal.

(f) Thucyd. lib. 2.

(g) Eccles. 14. 19.

(h) Senec. de brevitat. vitae, cap. 17.

(i) Idem epist. 67. 98. & de consol. ad Martiam. c. 23.

(k) Senec. in Oct.